

TVORBA VRCHOLNÉHO BAROKA

Mgr. Monika Hornová

Jaro 2012

PERIODIZACJE BAROKA

- rané baroko: 1580 – 1620
  - Mikołaj Sęp Szarzyński, Piotr Skarga, Piotr Kochanowski
- vrcholné baroko: 1620 – 1680
  - J.A.Morsztyn, Daniel Naborowski, W. Potocki, Jan Chryzostom Pasek
- pozdní baroko: 1680 – 1740
  - Józef Baka, Wacław Piotr Rzewuski, Elżbieta Drużbacka, Jędrzej Kitowicz

MARINISMUS

- Giambattista Marini
- Důraz na formální stránku poezie, cílem je překvapovat neobvyklými obrazy a figurami, slovními hříčkami
- Vtip, ostrovtip, koncept
- J. A. Morsztyn

KONCEPTISMUS

- obratné vyjádření neobvyklých a složitých myšlenek
- Vtip, ostrovtip, slovní hříčky a geniální pointa
- Týká se obsahové stránky poezie
- Básnické figury a tropy: paradox, oxymoron, antiteze, pointa
- Daniel Naborowski, M.K. Sarbiewski, vrchol představuje J.A.Morsztyn

SARMATISMUS

- Polská ideologie vysvětlující původ polské šlechty
- Sarmaté: starověký kmen na území Polska
- vrozená hrdost, bojovnost, odvaha, chrabrost, vlastenectví, tolerance a oddanost
- Wacław Potocki, Jan Chryzostom Pasek

MACIEJ KAZIMIERZ SARBIEWSKI (1595-1640)

- „křesťanský Horatius“
- Latinsky písíící autor, literární teoretik
- Ústup latiny, makarónské verše
- Dílo:
  - *O poincie i dowcipie... czyli Seneca i Martialis – program barokního konceptismu*
  - *O poezii doskonałej*
  - *V poezii napodoboval a parodoval Horatia*

DANIEL NABOROWSKI (1573-1640)

- Diplomat, překladatel básník
- Studium v zahraničí: právo, medicína, fyzika, filozofie
- Poeta doctus
- Smysl lidské existence a víry v Boha
- Pocit marnosti (idea vanitas) – fascinace smrtí, pomíjivostí, plynutím času a nicotou

ŁUKASZ A KRZYSZTOF OPALIŃŚCI

- Politicky angažovaní
- Krzysztof stojí v čele šlechtické opozice, kapituluje před Švédy
- Łukasz je korunním maršálkem
- Krzysztof Opaliński
  - *Satyry albo Przestrogi do naprawy rządu i obyczajów w Polsce należące*
- Łukasz Opaliński
  - *Rozmowa Plebana z Ziemianinem albo Dyskurs o postanowieniu terażniejszym Rzeczypospolitej*
  - *Merkuriusz Polski (1661) – první polské noviny*

JAN ANDRZEJ MORSZTYN (1621-1693)

- Básník, dvořan, diplomat a politik, reformátor státu, překladatel, vlastizrádce
- Nejvyšší správce financí v Polsku
- Odsouzen za vlastizradu, dožil ve Francii
- Překlady
  - Torquato Tasso: Amintas
  - Pierre Corneille: Cid
  - Giambattisto Marini: Adone
- Dílo
  - *Lutnia*
  - *Kanikuła albo Psia gwiazda*

